

BESZÁMOLÓ

EFOP-3.1.8-17-2017-00141 - „Tőlünk színes a világ”

2019. március 14. – Nemzetközi pi-nap

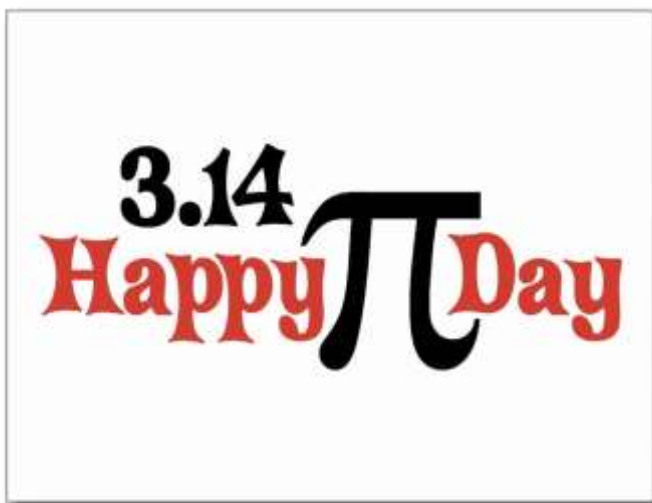
A március 15. előtti nap igazi geekünnep, amit általában a matekba kicsit belebolondult egyetemisták tartanak meg – legalábbis kell ahhoz egy kis elborultság, hogy éltsünk egy számot, aminek az értékét ráadásul még nem is tudjuk pontosan.

A pi-őrület 1988-ban kezdődött: egy Larry Shaw nevű fizikus ekkor döntött úgy, hogy kollégáival körbe-körbe mennek és pitét esznek a neves szám tiszteletére. Nem véletlenül esett a választás március 14-re: az amerikai írásmód szerint ugyanis ez 3/14, ami a π első három számjegye. A tökéletes pi-nap 2015-ben jött el. A dátum ekkor 3/14/15 volt, ráadásul 9 óra 26 perc 53 másodperckor az első tíz számjegy stimmelt: 3,141592653.

Johann Lambertnek köszönhetően 1768 óta tudjuk, hogy a pi irracionális szám, ami azt jelenti, hogy nem írható fel két szám hányadosaként, tizedestörtként felírva pedig nem szakaszos és végtelen. Ráadásul transzcendens szám is, tehát nem gyöke egyetlen racionális együtthatójú algebrai egyenletnek sem.

A pi több száz tudományos egyenletben fordul elő, például a DNS kettős spirálját leíró formulában, a szivárványéban, a hullámok terjedésének képleteiben, geometriai problémáknál, és persze a kör területének és kerületének képletében. A π betűvel 1706-ban William Jones jelölte először a kör átmérőjének és kerületének hányadosát, a betű a görög περίμετρος, azaz kerület (perimetrosz) szót rövidíti.

Érdekesség, hogy a pi első 31 számjegyében nincs nulla – ezt persze tudja mindenki, aki komolyan megpróbálkozik e számjegyek megtanulásával. A pi memóriabajnoka 2005 óta a kínai Lu Chao, aki a nevezetes szám 67890 számjegyét ismeri – 24 óra 4 perc alatt sorolta fel ezeket. A korábbi csúcstartó a japán Goto Hirojuki volt, aki 1995-ben a szám első 42 ezer számjegyét tudta felmondani.

Projektszám: EFOP-3.1.8-17-2017-00141
Projektcím: „Tőlünk színes a világ”

